

Leena Kaivo-oja

Lasten vanhempien näkemyksiä päiväkodista yhteisönä

Opinnäytetyö

Syksy 2012

Sosiaali- ja terveysalan yksikkö

Sosiaalialan koulutusohjelma

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutusyksikkö: Sosiaali- ja terveysalan yksikkö

Koulutusohjelma: Sosiaalialan koulutusohjelma

Suuntautumisvaihtoehto: Sosionomi amk

Tekijä: Leena Kaivo-oja

Työn nimi: Lasten vanhempien näkemyksiä päiväkodista yhteisönä

Ohjaaja: Minna Zechner

Vuosi: 2012

Sivumäärä:38

Liitteiden lukumäärä:1

Tässä opinnäytetyössä tarkastellaan lasten vanhempien näkemyksiä päiväkodista yhteisönä. Tutkimus toteutettiin Seinäjoella Ylisen päiväkodissa vuoden 2012 aikana. Tutkimuskysymyksinä olivat: Kokevatko vanhemmat päiväkodin yhteisönä? Jos vanhemmat kokevat päiväkodin yhteisönä, niin millaisena? Mikä merkitys sillä on lapsen vanhemmille, että he tutustuvat päiväkodin muihin lapsiin ja heidän vanhempiinsa, sekä päiväkodin henkilökuntaan? Mitkä tekijät tukevat tai voisivat tukea yhteisön ja yhteisöllisyyden kehittymistä?

Tämän laadullisen tutkimuksen aineisto kerättiin Ylisen päiväkodin lasten vanhemmille suunnatulla kyselylomakkeella. Kyselylomakkeita jaettiin kaikille lasten vanhemmille, eli yhteensä 58 kappaletta. Näihin kyselylomakkeisiin vastasi 19 vanhempaa, joista 14 oli naisia ja 5 miehiä.

Tutkimusaineistosta nousi selkeästi esiin yhteisön ja yhteisöllisyyden kokemukseen viittaavia asioita, kuten luottamus, avoimuus, vuorovaikutus, vapaaehtoisuus sekä yhdessä tekeminen. Ylisen päiväkodin järjestämät yhteiset toiminnot lapsille, lasten vanhemmille sekä päiväkodin henkilökunnalle koettiin positiivisina sekä yhteisöllisyyttä vahvistavina. Eniten yhteisön ja yhteisöllisyyden kokemukseen viittaavia seikkoja nousi esiin erityisesti, kun vanhemmat kuvailivat juuri näitä Ylisen päiväkodin järjestämiä yhteisiä toimintoja.

Päiväkodin järjestämät yhteiset toiminnot antavat vanhemmille mahdollisuuden tutustua toisten lasten vanhempiin sekä päiväkodin henkilökuntaan siinä määrin, missä vanhempi itse haluaa. Lasten vanhemmat haluavat erityisesti tutustua oman lapsensa ystävien vanhempiin. Vanhempien tutustuminen toisiinsa antaa mahdollisuuden sopia lapsille leikkihetkiä ystävien seurassa myös päiväkodin ulkopuolella iltaisin ja viikonloppuisin. Lisäksi muihin vanhempiin sekä päiväkodin henkilökuntaan tutustuminen liittyy selkeästi luottamukseen. Yleisesti yhteisöllisyys nähtiin positiivisena asiana, joka on päiväkodissa etenkin lapsille hyödyksi. Vanhempien vastauksista näkee selvästi, että he ajattelevat ja tekevät asioita lastensa näkökulmasta ja lastensa parhaaksi.

Avainsanat: yhteisö, yhteisöllisyys

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Faculty: School of Health Care and Social Work

Degree programme: Degree Programme in Social Work

Specialisation: Bachelor of Social Work

Author/s: Leena Kaivo-oja

Title of thesis: The parents views on nursery school as a community

Supervisor(s): Minna Zechner

Year: 2012

Number of pages: 38

Number of appendices:1

This thesis will study the children's parents views as to how a nursery school functions as a community. The research was conducted in Ylisen kinder garden, Seinäjoki, during 2012. Research questions were: Do parents experience a nursery school as a community? And if they do, what kind of community do they experience it as? What meaning does it have to the parents to get themselves acquainted with the other parents, nursery staff, and the other nursery children? Which factors support, could support the development of the community or the sense of communality?

The material for the qualitative study was collected via questionnaire from the parents of the nursery school children. The questionnaire was distributed to all the parents, totaling 58 questionnaires. Overall a total of 19 parents responded, of which 14 female and 5 male.

The research study showed that there was a clear indications of community and communality aspects, such as trust, openness, interaction, volunteering, and a sense of working together. Common events arranged for the children, the parents, and for the staff were clearly experienced as a positive element strengthening the community. Experiences of community and communality were most present when the parents described these joint activities arranged by Ylisen's daycare.

These joint activities provide an opportunity for the parents to get acquainted with one another as well as with the staff in such regards as the they themselves see fit. Parents especially have a desire to familiarize themselves with the parents of their own children's friends. Getting acquainted with other parents provides an opportunity to arrange playtimes with friends outside the daycare. Also, getting to know the other parents and the daycare staff has a clear indication of trust. In general, communality was seen as a positive aspect, which is clearly beneficial to the daycare children. It is clear from the parents feedback, that they think and act based the benefit of the children and overall well-being.

Keywords: community, communality

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä.....	2
Thesis abstract.....	3
SISÄLTÖ	4
JOHDANTO	5
1 YHTEISÖ JA YHTEISÖLLISYYS.....	7
1.1 Yhteisö ja sen jäsenyys.....	7
1.2 Yhteisöllisyys ja sen haasteet	9
1.3 Luottamus ja sosiaalinen pääoma	10
2 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	13
2.1 Tutkimuksen tavoite ja tutkimuskysymykset	13
2.2 Tutkimuskohde.....	13
2.3 Laadullinen tutkimus	14
2.3.1 Kyselylomake.....	15
2.3.2 Teemoittelu ja tyypittely aineiston analyysimuotona	16
3 TUTKIMUSTULOKSET	18
3.1 Päiväkodin järjestämät yhteiset toiminnot.....	18
3.2 Muihin vanhempiin tutustuminen	20
3.3 Päiväkodin ja henkilökunnan merkitys.....	23
3.4 Yhteisöllisyyden merkitys ja kokemus	27
4 POHDINTA JA JOHTOPÄÄTÖKSET	32
LÄHTEET	35
LIITTEET	38

JOHDANTO

Tutkin päiväkotia yhteisönä lasten vanhempien näkökulmasta. Yhteisö on ryhmä ihmisiä, joilla on jokin heitä yhdistävä tekijä (Bartle, 2011). Useat päiväkodit korostavat vanhempien kanssa tehtävää yhteistyötä päiväkodissaan. Päiväkodeissa järjestetään usein erilaisia aktiviteetteja, joihin myös lasten vanhemmat saavat osallistua. Näitä voivat olla esimerkiksi erilaiset liikuntatapahtumat ja vanhempainillat, joiden toivotaan tukevan perheen ja päiväkodin välistä yhteistyötä sekä perheiden tutustumista toisiinsa. Tämä onkin herättänyt omassa mielessäni kysymyksen, että miten lasten vanhemmat kokevat nämä yhteiset aktiviteetit muiden perheiden kanssa? Ovatko he innoissaan, kun pääsevät tutustumaan muiden lasten vanhempiin vai kokevatko he tämän enemmänkin pakotteena? Näkevätkö lasten vanhemmat päiväkodin paikkana, jonne lapsi tuodaan hoitoon, mutta ei sen enempää? Vai voivatko vanhemmat kokea päiväkodin yhteisönä, johon myös itse kuuluvat?

Länsimainen kulttuurimme on vahvasti individualistinen, eli yksilökeskeinen. Yhteiskunnassamme korostetaan enemmän yksilön suoriutumista ja oikeuksia kuin ryhmän saavutuksia ja velvollisuuksia. (Pennigton 2005, 10–11.) Yhteiskuntamme muuttuessa huolenpito yhteisöjen, kuten perheen, merkitys on muuttunut. Nykyään erilaiset sosiaali- ja terveyspalvelut ovat korvanneet huolenpito yhteisöt ainakin osittain. Yksilö tarvitsee kuitenkin edelleen yhteisöä, eikä niiden merkitys ole kadonnut. Vaikka yhteiskuntamme on yksilökeskeinen, tarvitsemme yhteisöjä kokeaksemme kuuluvamme johonkin ja saadaksemme arvostusta. (Kopakkala 2011, 31.)

Toteutin tutkimukseni Ylisen päiväkodissa Seinäjoella. Kyseisessä päiväkodissa on ollut käynnissä vuodesta 2008 ilmaisupainotteinen taideprojekti, jonka myötä päiväkodissa on panostettu yhteisöllisyyteen sekä käytännön yhteistyöhön lasten vanhempien kanssa. Projektin ideologiaan kuuluva slogan: *Tehdään yhdessä hyvää, ei suoraan yhdelle, vaan meille kaikille!* kertoo projektin ja päiväkodin arvo maailmasta. Aineistoni olen kerännyt lasten vanhemmille suunnatulla kyselylomakkeella, joka sisälsi avoimia sekä puoliavoimia kysymyksiä (kts. liite1).

Varsin yleensä ajatellaan, että päiväkodin yhteisöön kuuluvat vain päiväkodin lapset sekä työntekijät. Muun muassa Kaipion (2000, 11) mukaan päiväkodin henkilökunta sekä lapset muodostavat kasvatusyhteisön. Lasten vanhempien ei siis yleisesti ajatella kuuluvan kyseiseen yhteisöön. Vaikka lasten vanhemmat eivät vietä päiväkodissa paljoa aikaa, voisivatko he kuitenkin kokea päiväkodin yhteisönä, johon myös itse kuuluvat? Tämän tutkimuksen tarkoituksena on tarkastella päiväkotia yhteisönä lasten vanhempien näkökulmasta. Tutkimuksessani haluan selvittää: Kokevatko vanhemmat päiväkodin yhteisönä? Jos vanhemmat kokevat päiväkodin yhteisönä, niin millaisena? Mikä merkitys sillä on lapsen vanhemmille, että he tutustuvat päiväkodin muihin lapsiin ja heidän vanhempiinsa, sekä päiväkodin henkilökuntaan? Mitkä tekijät tukevat tai voisivat tukea yhteisön ja yhteisöllisyyden kehittymistä?

Opinnäytetyöni teoriaosuudessa olen avannut yhteisön ja yhteisöllisyyden käsitteet. Teoriaosuuden jälkeen työni etenee niin, että ensin kerron tutkimukseni toteuttamisesta ja tämän jälkeen esittelen tutkimuksen tulokset. Työni lopussa on pohdinta ja johtopäätökset osio, jossa kokoan tutkimukseni tärkeimmät löydökset yhteen.

1 YHTEISÖ JA YHTEISÖLLISYYS

Tässä luvussa avaan hieman hankalia ja moninaisia yhteisön ja yhteisöllisyyden käsitteitä. Käsitteet yhteisö ja yhteisöllisyys kietoutuvat kirjallisuudessa vahvasti yhteen ja niitä on vaikea selkeästi erottaa toisistaan.

1.1 Yhteisö ja sen jäsenyys

Yhteisö on käsitteenä epämääräinen ja sille on monenlaisia merkityksiä. Yhteisö on yleinen ja epätarkka nimitys erilaisille ryhmämuodostelmille. (Lehtonen 1990, 14–15.) Kaipion (2000,11) mukaan yhteisö käsitteen ala voi vaihdella muutamasta ihmisestä koko ihmiskuntaan ja sen alueellinen laajuus ruokakunnasta koko maapalloon. Yhteisöllä voidaan tarkoittaa mitä tahansa ryhmää, jossa sen jäsenillä on jotain yhteistä. Yhteisön tärkein tunnusmerkki on yhteisyyden kokemus, joka syntyy siitä, että ryhmän jäsenet tiedostavat heitä yhdistävän asian. Yhdistävä asia luo ryhmään yhteenkuuluvuuden tunnetta ja yksilöllä on mahdollisuus olla aktiivinen toimija yhteisössä tarvittaessa ja siinä määrin, kuinka tärkeänä asiana yksilö tämän kokee. Yhdessä tekeminen vahvistaa yhteenkuuluvuuden tunnetta, mutta ei ole välttämättömyys yhteisyyden kokemiseen. (Jauhiainen & Eskola 1994, 43, 46.) Esimerkkinä voidaan mainita yhteisöt, jotka ovat muodostuneet Internetissä. Niiden jäsenet eivät välttämättä koskaan tapaa toisiaan kasvotusten, vaikka he olisivatkin päivittäin tiiviissäkin vuorovaikutuksessa toistensa kanssa. Tällaisten virtuaaliryhmien sisällä tapahtuva vuorovaikutus saattaa kuitenkin jäädä suppeaksi ja ontoksi ilman kasvokkaista tapaamista. Kirjoitetun tekstin tulkitseminen voi olla haastavaa, jos ei tunne kirjoittajan persoonaa. Lisäksi jokaisella voi olla oma netti-persoonansa, joka voi olla lähes samanlainen tai hyvinkin erilainen kuin henkilö oikeasti on. (Kopakkala 2001, 34.)

Ihmistä, joka kuuluu johonkin yhteisöön, voidaan pitää kyseisen yhteisön jäsenenä. Jäsenyys saattaa ilmetä eri tavoin, oleellista siinä on kuitenkin se, että jäsenellä on jonkinlainen suhde yhteisön muihin jäseniin. Ominaista jokaiselle yhteisön jäsenelle on kokemus siitä, että kuuluu johonkin. Jäsenyyttä saatetaan vahvistaa erilaisilla tunnusmerkeillä, jotka erottavat yhteisön jäsenet muista yhteisöön kuu-

lumattomista henkilöistä, muodostamalla rajan yhteisöön kuuluviin ja kuulumattomien välille. Tämä raja luo turvallisuutta ja yhteenkuuluvuutta yhteisön jäsenille, samalla kuitenkin kahliten heitä, sillä yksilöt, jotka ylittävät tuon rajan saattavat kokea paheksuntaa yhteisön muilta jäseniltä. (Hyypä 2002, 25.) Yhteisön jäsenyyden tulisi perustua aina vapaaehtoisuuteen, sillä yhteisöllisyyttä ei pysty synnyttämään väkisin, vaan se on tulosta pitkällisestä ja aidosta vuorovaikutuksesta muiden ihmisten kanssa (Hiilamo & Hiilamo 2007, 101). Lehtonenkin (1990, 246) toteaa, ettei nykypäivän hyvinvointiyhteiskunnassa voida yhteisöllistää muuta kuin ne, jotka tätä itse haluavat.

Yhteisön jäsenyyteen voi liittyä myös ristiriitaisuutta. Yksilö etsii itselleen turvaa, jota yhteisö voi parhaimmillaan antaa, mutta samalla yksilö kaipaa vapautta. Yhteisön normit, rajat ja säännöt voivat antaa nykypäivän epävarmassa maailmassa yksilölle tämän kaipaamaa turvaa ja säännöllisyyttä. Toisaalta taas yksilö saattaa tahtoa perusteellista valinnanvapautta ja omaa päätösvaltaa. Vapauden kaipuu vähentää kokemusta yhteisön luomasta turvasta ja toisaalta taas yhteisön tuottama turvallisuus rajoittaa yksilön vapautta. (Pessi & Seppänen 2011, 288–289.) Yksilöä ei saisi ajatella yhteisön vastakohtana, sillä yhteisön jäsenyys nimenomaan mahdollistaa yksilöllisyyden. Tullakseen merkitykselliseksi yksilöksi ihmisen tulee saada kokea kuuluvansa johonkin yhteisöön, kuten perhe- tai harrastusyhteisöön. Kun yksilö saa olla aktiivinen yhteisön jäsen, tuntee olevansa hyödyllinen sekä kokee kuuluvansa joukkoon, tukee tämä hänen hyvinvointiaan ja vastuullisuuttaan. (Mokka & Neuvonen 2006, 54–55). Esimerkiksi päiväkotivoisi mahdollistaa lasten vanhemmille kokemuksen yhteisöön kuulumisesta, sekä hyödyksi olemisesta ottamalla heidät mukaan päiväkodin toimintaan ja toiminnan suunnitteluun, vaikka yleisesti vanhempien ei ajatella kuuluvan päiväkotiyhteisöön. Esimerkiksi Haapamäki (2000, 23) jakaa päiväkodin yhteisöt seuraavasti: kasvatusyhteisö, johon kuuluu päiväkodin henkilökunta ja lapset, kasvattajien yhteisö (päiväkodin henkilökunta) sekä lasten yhteisö. Tässä tutkimuksessa kuitenkin yhteisöllä tarkoitan päiväkodin henkilökuntaa, lapsia sekä heidän vanhempiaan.

Pessin & Seppäsen (2011, 288) mukaan yhteisölliset suhteet vaikuttavat suuresti ihmisen hyvinvointiin. Yhteisö voi olla päivähoidossa myös työväline perustehtävän, kuten vanhempien kanssa tehtävän yhteistyön, toteuttamisessa. Työyhteisön

tulee kuitenkin ensin hahmottaa itselleen, miksi yhteisöllisyys on tärkeää ja mitä sillä tavoitellaan. (Haapamäki 2000, 26.)

1.2 Yhteisöllisyys ja sen haasteet

Yhteisöllisyys on ihmisten välistä vuorovaikutusta sekä yhdessäoloa. Yhteisöllisyys on aina yksilölle subjektiivinen ja kokemuksellinen. Parhaimmillaan yhteisöllisyys on yhteenkuuluvuutta, jossa jokainen saa kokea tulevansa kuulluksi ja ymmärretyksi. Näin ollen yhteisöissä ei yksilöiden tarvitse olla toistensa kanssa samanlaisia, vaikkakin yhteisössä on tarve yhteisille tavoitteille sekä näkemyksille. Yhteisöllisyys on myös toisten tukemista ja yhdessä tekemistä. (Haapamäki 2000, 14–15, 20.) Hyypän (2005, 25) mukaan yhteisöllisyyden ja me-hengen vaikutukset saattavat jäädä yksilöltä tiedostamatta. Yleensä yhteisöllisyyden vaikutukset kuitenkin näkyvät ihmisten kerronnassa. Ihmiset saattavat tuoda puheissaan esiin esimerkiksi toisiin luottamisen, toisten auttamisen sekä toisista huolehtimisen ja juuri tällaiset seikat saattavat kertoa yhteisöllisyyden kokemuksesta ja sen positiivisista vaikutuksista. (mts. 25.)

Yhteisöt sekä yhteisöllisyys nousevat usein esiin yhteiskuntapoliittisissa keskusteluissa, kun aiheena ovat hyvinvoinnin lisäämisen keinot. Yleisestikin nuo käsitteet luovat myönteisen ja positiivisen mielikuvan. Yhteisöllisyys kuvastaa turvallisuutta, luottamusta ja ihmisten hyvää tahtoa. (Pessi & Seppänen 2011, 288–289.) Myös Bauman (2001, 1) toteaa yhteisö -sanan luovan ihmisille lähes aina positiivisen tunnetilan. Toisin kuin seura (company) ja yhteiskunta (society) voivat ihmisten mielestä olla pahoja, nähdään yhteisöllisyys ihmisten mielestä miltei aina positiivisena (mts. 1).

Vaikka yhteisöllisyydestä puhutaan yleensä positiivisesti, voi yhteisöllisyys olla myös negatiivista. Jotkut yhteisöt saattavat toimia muun muassa yhteiskunnan lakien ja sääntöjen vastaisesti. Esimerkkinä voisi mainita Sisilian mafian, jonka jäsenyysrituaaliin kuuluu lähes poikkeuksetta murhan tekeminen. Kuuluminen mafiaan on jäsenelle kunnia-asia, ja jäsenyys tuossa ”kunnianarvoisassa yhteisössä” on omia verisiteitäkin arvokkaampaa. (Dickie 2010, 36, 29.) Myönteinen yhteisöllisyys on yhteisöä rakentavaa ja ylläpitävää, kun taas hajottava yhteisöllisyys voi

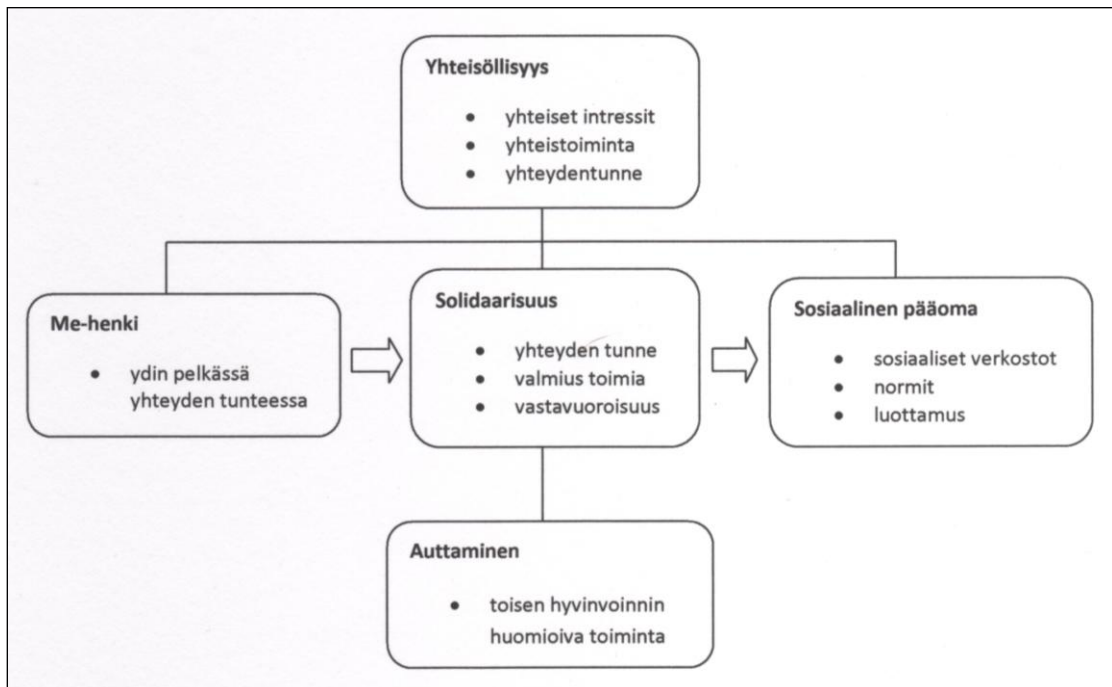
olla esimerkiksi yksilön valintoja rajoittavaa. Hajottavaa voi olla myös se, jos yhteisön sisällä on tiiviimpi pieni yhteisö, joka pitää itsellään tietoa, joka olisi koko laajan yhteisön hyväksi. (Haapamäki 2000, 14–15.) Saaren & Pessin (2011, 28–29) mukaan yhteisöllisyyden negatiiviset piirteet näkyvät voimakkaimmin yhteisöissä, jotka ovat todella suljettuja ja hierarkkisia, esimerkiksi jokin uskonnollinen yhteisö.

Usein individualismi ja yhteisöllisyys tuodaan esiin vastakkainasetteluna. Individualismin ajatellaan lisäävän ihmisten epätasa-arvoa, itsekkyyttä ja välinpitämättömyyttä, kun taas yhteisöllisyys nähdään parannuskeinona moneen ongelmaan. Myös hyvinvointiyhteiskunnassamme individualistisuuden ja yhteisöllisyyden välillä on ristiriitoja. Ristiriitaisuus näkyy muun muassa siinä, että hyvinvointiyhteiskunnassamme keskitytään pääasiassa yksilön auttamiseen, vaikkakin samalla kannatetaan yhteisöllisyyttä. (Harisalo & Miettinen 2004, 135–136.)

1.3 Luottamus ja sosiaalinen pääoma

Syventyessä yhteisön ja yhteisöllisyyden käsitteeseen nousee luottamus useasti esiin yhtenä tärkeänä yhteisöllisyyden peruselementtinä. Luottamus kulkee taas vahvasti käsi kädessä sosiaalisen pääoman kanssa (Ilmonen & Jokinen 2002, 85). Mäkipeska ja Niemelä (2005, 15) toteavat, että sosiaalisella pääomalla tarkoitetaan erilaisten sosiaalisten yhteisöjen ominaisuuksia. Näitä ominaisuuksia ovat muun muassa verkostojen tiiviys, yhteiset jaetut arvot ja normit, sekä yhteisön jäsenten luottamus näiden toimivuuteen. (mts. 15.)

Hyypän (2005, 15, 21) mukaan ihmisten muodostamalla yhteisöllä on sosiaalista pääomaa, se ei ole siis yksilön, vaan yhteisön aineeton saavutus. Mäkelän ja Ruokosen (2005, 21) mukaan sosiaalinen pääoma muodostuu sellaisista sosiaalisista rakenteista, jotka kerryttävät ihmisten luottamusta ja tiedonkulkua sekä tukevat yhteiskunnan toimintakykyä. Sosiaalisen pääoman ajatellaan lisäävän yhteiskunnan toimintakykyä muun muassa siten, että erilaisten ryhmien toimintakyky paranee. Lisäksi sosiaalinen pääoma lisää yhteisön jäsenien välistä sosiaalista tukea. Sosiaalisen pääoman määritelmiä ja näkökulmia on monia. (mts. 21–22.) Sosiaalinen pääoma on yksi yhteisöllisyyden naapurikäsitteistä (kts. Kuvio 1) (Pessi & Seppänen 2011, 296).

Kuvio 1. Yhteisöllisyys ja naapurikäsitteet (Pessi & Seppänen 2011, 296).

Hyyppä (2005, 21) toteaa, että sosiaalisen pääoman saavuttaminen vaatii vastavuoroista luottamusta. Luottamus ei synny nopeasti, vaan se vaatii aikaa ja vastavuoroisen suhteen, jossa yksilö kokee tulevansa ymmärretyksi. Vastavuoroisessa suhteessa tulee voida luottaa siihen, että molemmat hoitavat yhdessä sovitut asiat, jotka pohjautuvat yhteisille arvoille ja periaatteille. Luottamusta ei pysty synnyttämään väkisin ja se on jokaiselle henkilökohtainen kokemus. Luottamukseen vaikuttavat sekä tunteet ja järki, että yksilön havainnot toisen toiminnasta. Riskin ottaminen on osa luottamusta ja mahdollisuus luottamussuhteen pettämisestä kuuluu siihen. Luottamus toiseen vaatii siis kykyä ottaa henkilökohtaisia riskejä. Luottamus vaatii yksilön kykyä luottaa toiseen, mutta myös kykyä olla itse luotettava. (Maister, H., Green, C. & Galford, R. 2012, 48–52.) Vastavuoroisuus ja luottamus ovat tärkeässä roolissa myös päiväkodin työntekijöiden ja perheiden välisessä yhteisessä kasvatustyössä. Junttila (2004, 12) toteaa, että päiväkodin työntekijöiden sekä lasten vanhempien on tutustuttava toisiinsa, jotta heidän välilleen syntyy luottamuksellinen suhde.

Yhteisöt, joissa muodostuu sosiaalista pääomaa, omaavat vastavuoroisuuden periaatteen. Tämä tarkoittaa sitä, että yhteisöön kuuluvien yksilöiden välillä vallitsee normiuskomus siitä, että yhteisössä vallitsee molemminpuolinen palvelusten tekeminen. Tällaisessa toiminnassa luottamuksella ja luottavaisuudella on suuri

merkitys, eli luottamus siihen, että kaikki yhteisön jäsenet toimivat vastavuoroisuuden periaatteen mukaisesti. (Mäkelä & Ruokonen 2005, 24–25.)

Tässä luvussa esittelemääni teoriaa tulen peilaamaan kyselylomakkeista saatuihin tutkimustuloksiini luvussa 3.

2 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

Tässä luvussa kuvaan tutkimukseni tavoitteet, lähtökohdat sekä toteutuksen. Kerroon tutkimuskohteestani sekä tutkimusmenetelmästäni ja lisäksi avaan sitä, kuinka olen aineistoani analysoinut.

2.1 Tutkimuksen tavoite ja tutkimuskysymykset

Tutkimuksessani haluan selvittää vanhempien näkökulmasta:

Kokevatko vanhemmat päiväkodin yhteisönä?

Jos vanhemmat kokevat päiväkodin yhteisönä, niin millaisena?

Mikä merkitys sillä on lapsen vanhemmille, että he tutustuvat päiväkodin muihin lapsiin ja heidän vanhempiansa, sekä päiväkodin henkilökuntaan?

Mitkä tekijät tukevat tai voisivat tukea yhteisön ja yhteisöllisyyden kehittymistä?

2.2 Tutkimuskohde

Toteutin tutkimukseni Seinäjoella Ylisen päiväkodissa, joka on kunnallinen päiväkotiki. Ylisen päiväkotiki on pieni viiden kasvattajan yksikkö, jossa on 35 lasta. Päiväkodin henkilökuntaan kuuluu vastaava päiväkodinopettaja, kaksi päiväkodinopettajaa, kaksi lastenhoitajaa, avustaja, päiväkotihuoltaja sekä keittäjä. Päiväkodissa on myös usein opiskelijoita harjoittelemassa eri oppilaitoksista. Päiväkodin lapset ovat 3-6 -vuotiaita ja heidät on jaettu kahteen eri ryhmään iän mukaan. Kyseisessä päiväkodissa on toteutettu vuodesta 2008 lähtien ilmaisupainotteista taideprojektia. Kyseinen projekti on lasten hyvinvointiprojekti taiteen ja kulttuurin keinoin, ja siinä käytettäviä menetelmiä ovat draama, musiikki, sanataide, luova tanssi ja liike sekä kuvataide. Projektin yhtenä tavoitteena on kehittää arjen kasvatuskumppanuutta tukevia toiminnallisia yhteistyömuotoja. Projektissa nähdään tärkeänä lasten saamat positiiviset kokemukset aikuisten välisestä yhteistyöstä, joilla pyritään edistämään lasten hyvinvointia. (Ilmaisupainotteinen taideprojekti -esite, 1.) Päiväkodis-

sa toimii myös vanhempaintoimikunta, joka on ollut aktiivisesti mukana projektin eri vaiheissa. Vanhempaintoimikuntaan kuuluu 10 vanhempaa, jotka kokoontuvat noin kolme kertaa vuodessa ja näissä kokoontumisissa on yleensä mukana päiväkodin vastaava päiväkodinopettaja. Vanhempaintoimikunta on perustanut toimintansa projektin tukemiseen ja ollutkin mukana yhteisten toimintojen, kuten muun muassa puuhailtapäivien ideoinnissa, valmistelemissä sekä vetämisessä, yhdessä päiväkodin henkilökunnan kanssa.

Valitsin Ylisen päiväkodin tutkimukseeni, koska suoritin siellä opintoihini kuuluvaa harjoittelua. Erityisesti minua alkoivat harjoitteluni aikana kiinnostaa päiväkodin erilaiset toimintatavat, joiden tarkoituksena on lisätä ja vahvistaa yhteisöllisyyttä. Näitä kyseisiä toimintatapoja olivat muun muassa projektiin liittyvät aamukahvitukset sekä puuhailtapäivät, joihin lasten koko perhe sai osallistua. Tämän tutkimuksen kohdejoukkona olivat Ylisen päiväkodin lasten vanhemmat, jotka käyttivät päiväkotipalvelua keväällä 2012.

2.3 Laadullinen tutkimus

Laadullisessa eli kvalitatiivisessa tutkimuksessa pyritään kuvamaan todellista elämää ja tuottamaan ymmärtävää tietoa. Tiedon tarkoitus on selittää asioita ja kuvailla niitä mahdollisimman kokonaisvaltaisesti. Kvalitatiivisen tutkimuksen tarkoituksena on, että tutkija löytää tai paljastaa tosiasioita. Muita laadullisen tutkimuksen yleisiä piirteitä ovat muun muassa kohdejoukon tarkoituksenmukainen valinta, tutkimussuunnitelma muuttuminen tutkimusta tehdessä, aineiston kerääminen erilaisilla haastatteluilla, havainnoinnilla tai dokumenttien analyysillä sekä se, että tutkija ei voi määrittää, mikä on tutkimukselle tärkeää, vaan aineistosta saattaa nousta esiin jotain ihan uutta. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 156–160.) Kuten Hirsjärvi ym. kuvaavat, minunkin tutkimuksessani tutkimussuunnitelma muuttui prosessin edetessä. Olin alun perin suunnitellut kerääväni aineistoa kyselylomakkeiden lisäksi teemahaastatteluilla, mutta jätinkin nämä haastattelut tekemättä kokonaan, koska sain kerättyä kyselylomakkeilla mielestäni kattavan aineiston. Omasa tutkimuksessani taas kyselylomakkeen käyttö poikkeaa Hirsjärjen ym. kuvauksesta laadullisen tutkimuksen yleisemmistä aineistonkeruumenetelmistä.

2.3.1 Kyselylomake

Kyselylomakkeen on yleisesti pidetty kuuluvan kvantitatiivisen eli määrällisen tutkimuksen aineistonkeruumenetelmiin. Sitä on kuitenkin mahdollista käyttää myös kvalitatiivisessa tutkimuksessa. Kyselylomaketta laadittaessa täytyy muistaa, että kysymysten tulee olla oleellisia tutkimuskysymysten kannalta. Yksi kyselylomakkeen haasteista on muun muassa yksilön kyky ilmaista itseään kirjallisesti. Toisin kuin haastattelussa, kyselylomakkeesta ei pysty tarkentamaan vastauksia enää jälkikäteen. Usein ongelmaksi saattaa myös osoittautua kyselyyn vastanneiden pieni määrä sekä vastausten suppeus. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 73–75.)

Kyselylomakkeella on mahdollista kerätä tutkimusaineistoa laajasti ja sillä voidaan kysyä monenlaisia asioita. Kyselylomake on myös tehokas, sillä se säästää tutkijan aikaa, koska hänen ei tarvitse välttämättä olla kontaktissa kyselyn vastaajiin henkilökohtaisesti. Kyselylomakkeen heikkoutena on muun muassa se, ettei tutkija voi tietää, kuinka tosissaan ja huolellisesti vastaajat ovat kyselyyn vastanneet. Kyselylomakkeen erilaiset vastausvaihtoehdot saattavat myös aiheuttaa väärinymmärryksiä, joita tutkijan on vaikea kontrolloida. Joskus myös kyselyn aihe saattaa olla vastaajalle vieras. (Hirsjärvi ym. 2007, 190–191.) Tästä syystä kirjoitinkin sanat: yhteisö ja yhteisöllisyys lyhyesti auki kyselylomakkeen alkuun (kts. liite 1.), jotta jokainen vastaaja tietää, mitä noilla sanoilla tutkimuksessani tarkoitan.

Valitsin kyselylomakkeen aineistonkeruumenetelmäksi, koska halusin saada vastaukset mahdollisimman monelta vanhemmalta. Osoitin sen kaikille päiväkodin lasten vanhemmille. Jaoin kyselylomakkeet lasten vanhemmille lasten omien lokeroitten kautta. Näihin lokeroihin oli tapana jättää vanhemmille osoitetut tiedotteet. Osalle vastaan tulleista vanhemmista ehdin hieman selittää tutkimuksesta sekä kyselylomakkeesta. Kyselylomakkeet jaoin vanhemmille toukokuun 2012 alussa ja vastausaikaa oli kolme viikkoa. Päiväkodin vastaava päiväkodinopettaja myös muistutti vanhempia vastaamaan kyselylomakkeeseeni. Kyselylomakkeita jaoin yhteensä 58 kappaletta, joista minulle palautui 19. Vastaajista naisia oli 14 ja miehiä 5. Käytin tutkimuksessani kyselylomaketta, jossa oli sekä suljettuja kysymyksiä että puoliavoimia kysymyksiä.

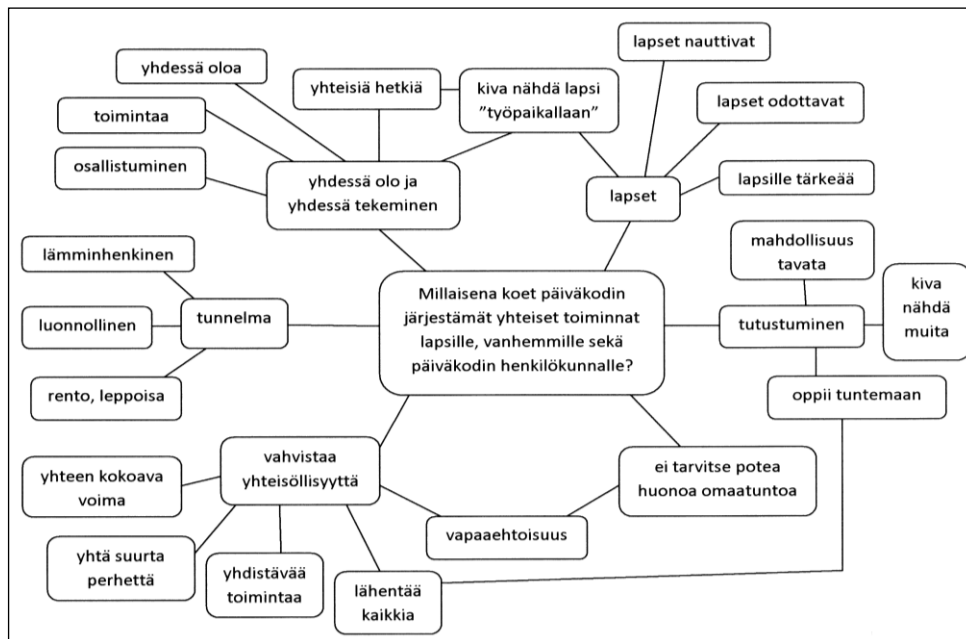
Vanhempien vastauksia lukiessa muutamassa kyselylomakkeessa oli hieman epäselvä käsiala ja päätin jättää nuo epäselvät vastaukset huomioimatta. En siis hylännyt koko kyselylomaketta, vain ne muutamien vastaukset, joista en saanut varmuudella selvää. Myös muutamasta lomakkeesta puuttui ihan kyselylomakkeen lopusta vastauksia. Uskon, että yhtenä syynä tähän saattaa olla se, että laatimani kysymykset olivat osittain päällekkäisiä. Voi myös olla, että kyselylomakkeen oli liian työläs ja vastaajat turhautuivat vastaamiseen kyselylomakkeen loppupuolella.

2.3.2 Teemoittelu ja tyypittely aineiston analyysimuotona

Useasti tutkija lähestyy ensimmäiseksi aineistoa tematisoinnin avulla. Näin aineistosta nostetaan esiin erilaisia teemoja, jotka avaavat tutkimusongelmaa. Teemoittelu mahdollistaa myös vertailun erilaisten teemojen esiintyvyydestä ja ilmenemisestä aineistossa. Toinen yleinen aineiston analyysimuoto on tyypittely, joka kuitenkin tarvitsee ensin jonkinlaista jäsentelyä eli teemoittelua. Tyypittelyssä aineistosta nostetaan esiin erilaisia tyypillisiä ryhmiä, eli etsitään samankaltaisuuksia. Tyypittelyllä voidaan jatkaa aineiston analyysiä teemoittelusta syvemmälle. (Eskola & Suoranta 2003, 174, 181.)

Kyselylomakkeilla keräämäni aineiston kirjoitin aluksi puhtaaksi tietokoneelle. Kosin kaikki vanhempien vastaukset yhteen jokaisen kysymyksen alle. Näin minun oli helpompaa saada tekstistä selvää sekä vertailla vastauksia toisiinsa. Lähdin syventymään aineistoon kysymys kysymykseltä vastauksia lukien. Muodostin kyselylomakkeeni kysymysten pohjalta neljä teemaa, jotka tukivat tutkimuskysymyksiäni. Nämä teemat olivat: *päiväkodin järjestämät yhteiset toiminnot, muihin vanhempiin tutustuminen, päiväkodin ja henkilökunnan merkitys, sekä yhteisöllisyyden kokemus ja merkitys*. Tämän jälkeen muodostin jokaisesta kyselylomakkeen kysymyksestä saamistani vastauksista miellekartan (kts. Kuvio 2), jonka sitten yhdistin aiheeseen sopivaan teemaan. Tuomen ja Sarajärven (2009, 93) mukaan teemoittelussa lukumäärillä ei ole merkitystä vaan sillä, mitä kustakin teemasta on sanottu ja juuri tässä miellekartat auttoivat minua. Niiden avulla pystyin järjestämään ai-

neiston niin, että sain heti hahmotettua selkeästi, mitä kustakin teemasta oli nous-
sut esiin.

Kuvio 2. Miellekartta -esimerkki aineiston analyysistäni.

Lisäksi miellekartat auttoivat itseäni jäsentämään ja tiivistämään aineistoa niin, ettei mikään tutkimuskysymysten kannalta oleellinen jäänyt pois. Metsämuurosen (2008, 51) mukaan miellekartta saattaa helpottaa aineiston analyysiä. Hän toteaa, että miellekartta muun muassa auttaa oleellisten ja epäoleellisten asioiden löytämisessä, sekä suurten kokonaisuuksien hahmottamisessa (mts. 51). Miellekartat auttoivat minua myös syventymään aineistooni tarkemmin ja niiden avulla sain nostettua esiin tyypillisiä vastauksia ja toisaalta taas mielenkiintoisia eroavaisuuksia. Tuomen & Sarajärven (2009, 93) mukaan tyypittelyssä aineistosta muodostetaan tietynlaisia tyypillisiä esimerkkejä ja teemoihin liittyvät vastaukset kootaan tyypilliseksi yleistykseksi. En kokenut tyypittelyä aineistoni analyysissä kovinkaan oleelliseksi, koska onnistuin teemoittelulla jäsentämään aineiston varsin selkeiksi teemoiksi. Koin, että aineiston tyypittelyllä vastauksista jäi pois monia mielenkiintoisia yksityiskohtia tyypillisten yleistysten ulkopuolelle. Tämän vuoksi päätinkin esitellä tutkimustulokset valitsemieni teemojen kautta.

3 TUTKIMUSTULOKSET

Tässä luvussa tarkastelen kyselylomakkeista saatuja vastauksia aikaisemmin muodostamieni teemojen kautta. Nämä teemat ovat: *päiväkodin järjestämät yhteiset toiminnot, muihin vanhempiin tutustuminen, päiväkodin ja henkilökunnan merkitys, sekä yhteisöllisyyden kokemus ja merkitys*. Olen kirjannut jokaiselle vastaajalle oman numeron sekä kirjaimen sukupuolen mukaan. Naiset ovat numeroitu n1-n14 ja miehet m1-m5.

3.1 Päiväkodin järjestämät yhteiset toiminnot

Kaikki vastaajat olivat kuvailleet kokemuksensa Ylisen päiväkodin järjestämistä yhteisistä toiminnoista positiivisina. Itselleni oli hieman yllättävää, että moni vastaaja oli tuonut esiin tapahtumissa vallitsevan tunnelman.

Ne ovat lämminhenkisiä yhteisiä hetkiä. Niihin on kiva tulla ja osallistua. (n6)

Mukavaa yhdessäoloa. Leppoisa tunnelma. (n1)

Kysyttäessä vanhempien kokemuksia yhteisistä toiminnoista tunnelman lisäksi vastauksista nousivat esiin yhdessäolo ja yhdessä tekeminen, toisiin tutustuminen ja se, että nuo yhteiset toiminnot ovat lapsille tärkeitä.

Lapsia, vanhempia ja pk:n henkilökuntaa yhdistävänä toimintana. Rentoa yhdessäoloa ja tekemistä. Mielekästä toimintaa, jonka kautta pääsee tutustumaan toisiin paremmin. (n9)

Todella hyviä ja tärkeitä kaikille. Vanhemmat oppivat tuntemaan toisiinsa ja tietämään kuka on kenenkä lapsen vanhempi. Lapsille tärkeitä juttuja että vanhemmat tulevat yhteisiin tapahtumiin mukaan ja näkevät mitä lasten ”työpaikalla” oikein tehdään. (m5)

Yhdessä tekeminen on yhteisön rakentamista ja sen olennainen osa. Jauhaisen ja Eskolan (1994, 44) mukaan yhteenkuuluvuuden kokemus syntyy toiminnassa. Kaksi vastaajista (n4 ja n12) toivat itse selkeästi esiin, että olivat kokeneet nuo

päiväkodin järjestämät yhteiset toiminnot yhteisöllisyyttä vahvistavina. Toinen näistä toi myös esiin kokemuksensa toimintojen vapaaehtoisuudesta, mikä on yksi yhteisöllisyyden peruselementti. Lehtosen (1990, 30) mukaan yhteisössä toimimisen kuuluu perustua vapaaehtoisuuteen.

Ei tarvitse tuntea huonoa omaatuntoa vaikka ei pääsisikään. (n4)

Vastaajista 10 osallistui päiväkodin järjestämiin yhteisiin toimintoihin ja 9 osallistui välillä ja välillä taas ei. Syitä siihen, etteivät he osallistuneet olivat työ, muut menot, kiire, tapahtumien ajankohta sekä perheen muihin lapsiin liittyvät esteet, kuten harrastukset. Yleisimpiä osallistumisen motiiveja olivat sen sijaan muihin vanhempiin ja päiväkodin henkilökuntaan tutustuminen sekä oman osallistumisen merkitys lapselle (kolme esimerkkiä alla).

Koen tärkeänä tuntea/tietää lapseni ystävien vanhempia. Tätä kautta ”viestitän” myös omalle lapselleni, että hänen pk:n järjestämät toiminnot ovat tärkeitä myös minulle. Tiedän, että minun osallistumiseni on lapselleni tärkeä asia. (n9)

Vastauksessa yllä vanhempi ajatteli osallistumisensa olevan lapselle tärkeää ja juuri tämä lapsen edun ajattelu näkyi vahvasti vanhempien vastauksissa. Voisiko lasten edun tavoittelu olla päiväkodin yhteisön yksi yhteinen arvo ja tavoite? Mc Millan ja George (1986, 8) toteavat, että yhteisöllisyyteen kuuluu vahvasti yhteiset, jaetut, arvot ja päämäärät. Ihmiset, joilla on tiedostettuja yhteisiä arvoja ja päämääriä, saattavat saavuttaa nämä paremmin yhdessä (mts. 8). Vanhemmat tiedostivat, että varsinainen asiakas on lapsi ja he tekevät tätä lapsen vuoksi. Yhden vanhemman vastaus alla saattaa tarkoittaa, että vanhempi haluaa antaa lapselleen esimerkkiä vanhempien tekemästä yhteisestä työstä. Voisiko tämä yhdessä tekeminen olla sellainen arvo, jonka vanhempi toivoisi lapsensa myös sisäistävän?

On mukavaa, että lapsikin näkee, että vanhemmat ja päiväkodin henkilökunta toimivat yhdessä. (m3)

Erään vanhemman vastaus alla oli mielenkiintoinen. Hän viittasi vastauksessaan sanaan perhe, joka on aika intiimi. Vaikka sana perhe onkin lainausmerkeissä, on sillä vahva merkitys. Perhe on ikään kuin yhteisöjen yhteisö.

Mielestäni osallistumalla toimintaan voin itsekin kuulua tuohon ”perheeseen”. (n12)

Itselleni oli yllättävää, että kolme vastaajista toi esiin yhtenä motiivina osallistumiseensa toisten vaivannäön.

Ne on sitä varten, että niihin osallistutaan. Joku näkee sen vaivan, että kutsutaan porukka kasaan, niin totta kai osallistun.” (n8)

Kuitenkaan tämä ei ollut negatiivinen asia, kuten pakote, vaan enemmänkin he halusivat osallistumisellaan palkita lapset ja päiväkodin henkilökunnan. Yhteisö myös tietyllä tapaa velvoittaa ja rajoittaa väistämättä yksilöllisiä oikeuksia (Lehtonen 1990, 250.) Murto ja Kaipio (1988, 28) toteavat että yhteisöön kuuluvat yhteiset velvollisuudet, jotka lisäävät yksilön vastuullisuutta.

3.2 Muihin vanhempiin tutustuminen

Vastaajista 16 piti tärkeänä asiana tutustua päiväkodin muiden lasten vanhempiin. Kaksi vastaajista ei osannut sanoa ja yksi ei pitänyt tutustumista tärkeänä. Kuitenkin, kun vanhemmat kuvailivat myöhemmin kyselylomakkeessa suhdettaan muiden lasten vanhempiin ja sen merkitystä heille, toi viisi vanhempaa esiin, ettei suhteella ollut suurta merkitystä.

Haluan olla ”naama tuttu” – tasolla muiden vanhempien kanssa. Vapaa-ajalla tapahtuvaa kanssakäymistä en kaipaa. On mukava moikata vastaan tullessa ja vaihtaa tarvittaessa kuulumisia ja mielipiteitä hoidossa tapahtuneisiin asioihin liittyen. Tämä lisää mielestäni tuota yhteisöllisyyttä. (n12)

Vastauksessa yllä näkyvä, ettei kyseinen vanhempi kaipaa syvempää tutustumista muihin vanhempiin. Kuitenkin hän tuo esiin, että tuo pelkkä tervehtiminen ja pieni jutustelu lisäävät yhteisöllisyyttä. Voiko yksilö olla osa yhteisöä, vaikka olisikin vain ”naama tuttu” – tasolla muiden kanssa tai saati kokea yhteisöllisyyttä kyseisessä yhteisössä? Kopakkalan (2011, 31) mukaan erilaiset yhteisöt saattavat olla yksilölle todella tärkeitä, vaikka hän ei olisikaan aktiivisesti vuorovaikutuksessa yhteisön muiden jäsenten kanssa. Pohdin, että myös se, että tuntee jokaisen vanhemman

edes kasvoilta, saattaa myös lisätä turvallisuuden tunnetta ja luottamusta. Mäkelä ja Ruokonen (2005, 35) toteavatkin, että ihmisillä on taipumusta luottaa tuttuihin ihmisiin tutussa ympäristössä.

Muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta lapseni ei tapaa muita lapsia pk:n ulkopuolella. Nämä poikkeukset ovat ennestään perhetuttuja. Pääasia, että lapsi voi hyvin. En hae pk:sta yhteisöllisyyttä itselleni vaan lapselleni. (n3)

Vastauksessa yllä korostuu taas lapsen etu, eli vanhempi ajattelee, että yhteisöllisyys on hänen lapselleen hyvä asia. Kyseinen vastaus sai myös itseni pohtimaan, että päiväkodin yhteisön sisällä saattaa mahdollisesti olla pieniä sisäpiiri yhteisöjä, kuten esimerkiksi nuo ennestään perhetutut. Useissa vastauksissa tuli esiin, että vanhemmat haluavat tutustua nimenomaan oman lapsensa ystävien vanhempiin. Lapset puhuvatkin varmasti kotona paljon ystävistään. Pohdinkin, että miksi juuri niihin oman lapsen ystävien vanhempiin halutaan tutustua? Onko se sitä, että vanhemmat ovat vain yksiselitteisesti kiinnostuneita oman lapsensa elämästä ja sitä kautta myös heidän ystäviensä vanhemmista? Vai kertooko vanhempiin tutustuminen lapsen ystävästä enemmän, kuten vastaus alla antaa ymmärtää.

Lapseni ystävästä saa paremman kokonaiskuvan, kun tutustuu myös vanhempiin. (n1)

Ihan mielenkiintoista tutustua ja nähdä millaisista kodeista lapseni ystävät tulevat. (n5)

Pohdin myös yllä olevista vastauksista, että voisiko se olla myös puhtaasta uteliaisuudesta johtuvaa? Halutaan tietää, millaisissa perheissä lasten ystävät elävät ja millaista työtä vanhemmat tekevät? Muiden lasten vanhempiin tutustuminen saattaa myös luoda vanhemmalle luottamusta ja turvaa, kuten eräs vastaaja alla toi esiin. Mäkipeska ja Niemelä (2005, 25) toteavatkin, että ihmisten välinen luottamus on sosiaalisen pääoman ydin ja perusolemus.

Oman lapsen ystävien vanhempiin tutustuminen luo jonkinlaista luottamusta ja ”turvaa”. (n9)

Vastauksesta yllä pohdin myös, että voisivatko vanhemmat ajatella myös lapsen ystävien vaikutusta omaan lapseen ja siksi heidän vanhempiinsa tutustuminen luo

turvaa? Vai luoko ihmisten tunteminen yleisesti yksilölle turvallisen olon? Kuten Hyypän (2002, 150) mukaan esimerkiksi naapureidensa tunteminen tekee asuinalueesta turvallisemman. Osassa vastauksista nousi esiin myös se, että lapsi viettää päiväkodissa paljon aikaa, mikä vaikuttaa halukkuuteen tutustua muihin.

On mukava tavata toisia vanhempia, lapsemme kuitenkin viettävät päivät yhdessä. (n10)

Päiväkoti on sen verran iso osa perheiden arkea, että olisi hassua olla tutustumatta muihin samassa tilanteessa oleviin. (n11)

Moni vastaaja oli sitä mieltä, että tutustuminen muiden lasten vanhempiin mahdollistaa lasten tapaamiset päiväkodin ulkopuolella. Eli vanhempien tutustuessa he voivat soittaa toisilleen ja sopia lapsilleen leikkitapaamisia toistensa luokse.

Tutustuessani muihin vanhempiin voimme tehdä ”leikkitreffejä” vapaa-aikallakin, eli lapsi hyötyy ja saa kavereita. (n2)

Lisäksi muutamassa vastauksessa nousi esiin myös tutustumisen vaikutus luottamukseen näitä vierailuja ajatellen. Hyypäkin (2002, 148) toteaa, että luottamus kuuluu yhteisöllisyyteen.

Mahdollistaa lapselle kyläilyn toisten lasten luona. Jos ei tunne vanhempia ei ole mukavaa päästää lasta kyläilemään. (m3)

Kun tuntee oman lapsen kaverien vanhempia voi esim. vierailuissa luottaa paremmin, että lapsella on turvallinen olla kyseisen perheen kotona. (m5)

Kaksi vastaajista piti mahdollisena, että myös vanhemmat voivat ystävästyä.

Lapsien ystävyuden myötä myös vanhemmista voi tulla ystäviä. (n9)

Vanhemmat voivat sopia myös ystävyysuhteita ja niitä kautta myös lapset oppivat tuntemaan toisiaan paremmin. (m5)

Kaksi vastaajaa toi esiin, että tutustumisella on merkitystä ongelmatilanteiden ennaltaehkäisyssä ja selvittämisessä:

Oman pikkusiskoni aikana vanhemmat alkoivat koulun aikaan järjestää keskenään toimintaa ja tämä näkyi selvästi myös hyvänä yhteishenkenä lasten keskuudessa. Yhteydenotto oli myös muihin vanhempiin helpompaa, mikäli sille ilmeni tarvetta. (n8)

Lapset leikkivät toisten lasten kotona. Osa näistä lapsista siirtyy samalle luokalle ja ovat ystäviä keskenään – ongelmatilanteet huomattavasti helpompi huomata & selvittää kun vanhemmat tuntevat jo toisensa. (n14)

Vastaajien kuvailut suhteistaan päiväkodin muiden lasten vanhempiin olivat kaikin puolin positiivisia. Miltei kaikista vastauksista tuli selkeästi esiin, että suurin osa heistä tunsivat vain osan vanhemmista. Yleensä parhaiten tunnetaan oman lapsen parhaimpien ystävien vanhemmat, tai jo ennestään ja muista yhteyksistä tutut vanhemmat. Osasyynä siihen, että tunnettiin vain osa vanhemmista, näyttäisi vastausten perusteella olevan se, että vanhemmat liikkuvat päiväkodissa eri aikoina. Lisäksi lasten tuomis- ja hakemistilanteet saattoivat olla kiireisiä.

Läheisempien hoitokavereiden vanhempiin on hyvä suhde. On kuitenkin monia vanhempia, joita en vielä tunne. Kiireisinä aamuina ja iltapäivinä on vaikea luoda uusia suhteita, mutta muut tapahtumat antavat siihen mahdollisuuden. (n4)

Pääasiassa tapaan vain samaan aikaan liikkuvia vanhempia. Tervehditään, joskus vaihdetaan muutama sana. Omien lasten kavereiden vanhempien kanssa tutustuu vähän enemmän. (n10)

3.3 Päiväkodin ja henkilökunnan merkitys

Vastausten perusteella päiväkodin merkityksen vanhemmille voisi kiteyttää siten, että päiväkotiki on turvallinen ja luotettava paikka, jossa lapsi viettää paljon aikaa, vanhempien ollessa töissä. Lisäksi siellä on lapselle mielekästä tekemistä, erilaisia aktiviteetteja sekä kavereita. Päiväkotiki opettaa myös lapselle tärkeitä taitoja, kuten ryhmässä toimimista sekä sosiaalisuutta.

Päiväkotiki toimii lasten virikkeellisenä hoitopaikkana työssä ollessani. Päiväkotiki opettaa heille sosiaalisia suhteita ja ryhmätoimintaa, jota minä en kotona pysty opettamaan. (n7)

Lapseni viettävät siellä nyt suurimman osan valveillaoloajastaan. On todella tärkeää, että viihtyvät siellä, saavat turvaa ja huolenpitoa mahdollisimman paljon. On tärkeää, että äitinä minun ei tarvitse murehtia työpäivän aikana, kuinka lapseni voivat ja miten heitä hoidetaan. (n12)

Kuvaillessaan suhdettaan päiväkodin henkilökuntaan, vanhempien vastaukset olivat yleisesti positiivisia. Useista vastauksista nousi esiin, että vanhemmille on tärkeää voida luottaa henkilökuntaan.

Välitön, luottavainen. Suurin merkitys on meidän aikuisten välinen luottamus. (n3)

Suhde on mutkaton, välitön ja positiivinen. Minun on helpompi ja luottavaisempi jättää lapseni näiden mukavien ihmisten hoitoon kuin sellaisten, joiden kanssa omat kemiat eivät kohtaa. (n11)

Suhde on hyvä ja luottamusta löytyy. On tärkeää voida luottaa siihen, että henkilökunta kohtelee lasta hyvin. (n13)

Todella hyvät suhteet päiväkodin henkilökuntaan. Suuri merkitys. Tiedän, että lapseni saa hyvää ja turvallista kasvatusta. Sekä huomioidaan yksilönä. (m5)

Vastauksista yleisesti saa sellaisen kuvan, että luottamus vanhempien ja henkilökunnan välillä merkitsee sitä, että vanhempi voi aidosti uskoa siihen, että hänen lapsellaan on päiväkodissa hyvä olla. Vastauksista tuli myös esiin avoimuuden tärkeys, joka liittyy vahvasti myös luottamukseen. Luottamus ja avoimuus kulkevat käsi kädessä. Voiko luottamusta olla ilman avoimuutta tai avoimuutta ilman luottamusta? Mäkipeskan ja Niemelän (2005, 26) mukaan luottamus perustuu avoimeen vuorovaikutukseen, ja toisaalta myös luottamuksen kasvaminen lisää avoimuutta.

Avoin. Tärkeää – lapseni on pitkän ajan päivästä päiväkodissa, joten tärkeää tietää miten päivä on kulunut & päiväkodin henkilökunnalle tärkeitä varmasti saada tietoa lapsestani. (n14)

Suhde on välitön. Voin puhua lasten asioista kaikkien kanssa avoimesti, minkä koen hyväksi. (m4)

Avoin ja hyvä vuorovaikutus. On todella tärkeää, että omat lapseni voi jättää hoitoon ihmisille, jotka tuntuvat melkein ystävilä. (n10)

Avoimuus näyttäisi liittyvän siihen, että lapsen asioista voidaan keskustella puolin ja toisin. Eli avoimuudella tarkoitetaan pääasiassa lapseen liittyviä asioita, eikä niinkään henkilökunnan tai vanhemman henkilökohtaisia asioita. Toki erään vastaajan vastaus yllä antaa ymmärtää, että vanhemmalla ja päiväkodin henkilökunnalla voi olla myös todella läheiset välit.

Vanhempien ja henkilökunnan vuorovaikutussuhteen tärkeyttä kuvaavat kaksi seuraavaa vastausta. Vastaukset alla antoivat sellaisen kuvan, että jollei päiväkodin henkilökunnan kanssa olisi hyvät suhteet, saattaisivat vanhemmat vaihtaa lapsensa jonkin toiseen päiväkotiin. Nämä vastaukset kuvastavat myös hyvin sitä, että vanhemmat tiedostavat itsensä päiväkotipalvelua käyttäviksi asiakkaiksi, jotka voivat halutessaan vaatia parempaa. Rajavaara (2011, 222–223) nimittää tällaista toimintaa kuluttaja-kansalaisuudeksi, jossa yksilö voi itse hylätä tai valita palveluntuottajia. Kuitenkin päivähoitoa ajatellen lapsi on varsinainen asiakas, eli palvelun käyttäjä, mutta vanhemmat tekevät kuitenkin tällaiset ratkaisut lapsensa puolesta.

Suhde on avoin puolin ja toisin. Sillä on tärkeä merkitys, voisin vaihtaa lapseni toiseen hoitopaikkaan, mikäli asiat eivät toimisi kuten nyt. (n12)

Erittäin hyvä, positiivinen, yhteisymmärrys, keskusteluyhteys. Merkitys on suuri. On aikaisempaa kokemusta paikasta, jossa vain myhäiltiin keskenään keskustelematta ja sanomatta ääneen. (n8)

Vastauksesta yllä näkee myös selkeästi, että tuosta edellisestä päiväkodista, josta hänellä on kokemusta, on puuttunut vanhemman ja henkilökunnan väliltä juuri tuo avoimuus sekä luottamus.

Kolme vanhempaa erottui joukosta siten, etteivät he välttämättä kokeneet välejä henkilökuntaan erityisen läheisinä. Vastauksista ei noussut esiin kuitenkaan mitään negatiivista henkilökuntaa kohtaan. Eräästä vastauksesta (alla) sai sellaisen kuvan, etteivät kaikki vanhemmat välttämättä halua edes tutustua henkilökuntaan syvemmin. Kuitenkin jonkinlainen vuorovaikutussuhde koettiin tärkeänä. Osalle vanhemmista riitti, että välit henkilökuntaan ovat asialliset ja lapsiin liittyvät asiat

saadaan vaivattomasti keskusteltua. Tässäkin korostui se, että lapsi on varsinainen asiakas.

Vaihdamme muutamat kuulumiset, ei syvempää. En näe minun suhdettani henkilökuntaan juurikaan tärkeänä, pääasia on lasten suhde. (n7)

Ihan ok. Ei syvällisempää tuntemusta, mutta heidän kanssaan on helppo keskustella ainakin lapsista ja heidän tekemisistään. Hyvin lämminhenkisiä tuntuvat kaikki olevan. (n9)

Ystävällinen, mutta etäinen. Erittäin tärkeää, että välit ovat välittömät ja suorat. (m1)

Yksi vastauksista (alla) sai minut pohtimaan, että onko hoitosuhteen pituudella merkitystä siihen, millaiset välit vanhemmalla on henkilökunnan kanssa. Vastauksesta huomaa, että hoitosuhteen alussa tutustuminen henkilökuntaan on vienyt kyseisellä henkilöllä jonkin verran aikaa.

Henkilökunta on todella mukavaa! Aluksi (syksyllä) en saanut ”yhteyttä” kaikkiin täteihin, mutta nyt keväällä juttu luistaa kaikkien kanssa ja tunnen itseni tervetulleeksi. (n2)

Vastaaja yllä totesi tuntevansa itsensä tervetulleeksi ja pohdinkin, että voisiko tuo viitata kokemuksesta kuulumisesta yhteisöön? Vastauksesta voi päätellä myös, että kyseinen vastaaja oli nähnyt vaivaa ja halunnut tutustua henkilökuntaan.

Suurimpaan osaan henkilökunnasta suhde on sopivan läheinen ja luonteva. Henkilökuntaa on helppo lähestyä, joka on tärkeää vanhemmille. (n4)

Lisäksi voi olla, että kaikkiin työntekijöihin eivät vanhemmat koskaan edes tutustu kunnolla. Näistä yllä olevista esimerkeistä huolimatta, sillä kuinka kauan palvelua oli käyttänyt, ei näytä olevan selkeää yksiselitteistä merkitystä siihen, millaisena vanhemmat kokivat suhteensa päiväkodin henkilökuntaan. Vertasin vastaajien vastauksia, sekä sitä, kuinka kauan he olivat palvelua käyttäneet ja näillä ei ollut selkeää yhteyttä tosiinsa. Esimerkiksi vastaaja, joka oli käyttänyt palvelua lyhyemmän aikaa, kuvaili suhteensa päiväkodin henkilökuntaan erittäin läheisenä. Pohdin, että tuohon tutustumiseen saattavat vaikuttaa esimerkiksi henkilökunnan vaih-

tuvuus sekä lapsen hoitopäivien määrä kuukaudessa, vaikka nämä eivät vastauksista nousseetkaan esiin. Lisäksi jotkut saattoivat tuntea päiväkodin henkilökuntaa ennestään, joka myös vaikutti siihen, kuinka nopeasti ja hyvin tutustuu henkilökuntaan.

3.4 Yhteisöllisyyden merkitys ja kokemus

Vastaajista 17 ilmoitti kokevansa Ylisen päiväkodin yhteisöllisenä paikkana ja yksi vastaaja ei osannut sanoa. Lisäksi yksi vastaaja oli valinnut molemmat vastaukset eli kyllä koen ja en osaa sanoa. Uskoisin, että molempien vastausten valitseminen saattaa merkitä epävarmuutta yhteisöllisyyden kokemuksesta. Yksikään vastaajista ei suoraan ilmoittanut, että ei koe päiväkotia yhteisöllisenä. Pohdin, että onko kyselylomakkeella kysytty tällainen kysymys pätevä testaamaan yhteisöllisyyden kokemusta? Vastaajat tiesivät, että tutkimukseni koskee yhteisöllisyyttä ja mietinkin, että se saattoi ohjata vastaajat vastaamaan sen mukaisesti. Lisäksi yhteisö ja yhteisöllisyys saattavat olla nykypäivänä aika kevyesti käytettyjä trendisanoja, joten ovatko vastaajat todella ymmärtäneet yhteisöllisyyden kokemuksen merkityksen?

Yhteisöllisyyttä tukevinä tekijöinä nousivat vastauksista selkeästi esiin Ylisen päiväkodin järjestämät yhteiset toiminnot lapsille, vanhemmille sekä henkilökunnalle. Lisäksi keskustelut ja vanhempainillat koettiin useissa vastauksissa yhteisöllisyyttä tukevinä.

Yhteiset valmistautumiset projekteihin, aamukaffittelut, vanhempainillat. (n4)

Yhteiset tapahtumat ja keskustelut tukevat. (m2)

Yhteisöllisyyttä tukevat mm. yhteiset tapahtumat, erityisesti aamukahveista olen nauttinut. Minusta yhteisöllisyyttä tukee myös taideprojekti, jossa kaikilla on sama päämäärä. (n11)

Erään vastaajan (yllä) mukaan, hänen mielestään Ylisen päiväkodin ilmaisupainotteisessa taideprojektissa kaikilla on sama päämäärä. Pessin & Seppäsen (2011,

292) mukaan yhteisöllisyyden kehittymiseen tarvitaan jäsenille yhteiset intressit, jotka saavat ihmiset toimimaan yhdessä. Vaikka useassa vastauksessa oli lueteltu päiväkodin järjestämiä yhteisiä toimintoja yhteisöllisyyttä tukevinä, uskon, että it-sessään pelkkä tapahtuma ei ole ainut asia, joka tukee yhteisöllisyyttä. Kopakkalan (2001, 31) mukaan yhteiset tavoitteet ja konkreettinen toiminta yhdessä vahvistivat yhteenkuuluvuuden tunnetta. Muutamassa vastauksessa olikin nimenomaan korostettu yhdessä tekemisen edistävän yhteisöllisyyttä.

Yhdessä tekeminen (lapset, vanhemmat ja henkilökunta) ainakin tukee yhteisöllisyyttä. Esim. ”Siveltimien siivin” – esitykseen pidetty puuhailtapäivä oli mielestäni mukavaa ja rentoa yhdessäoloa. (n9)

Lapset tekevät paljon yhdessä ja tähän otetaan myös vanhempia mukaan. Päiväkoti on aktiivinen → aktiivisuus tarttuu. Aktiivinen tiedottaminen kotiin – edistää. (n8)

Eräs vastaaja totesi vastauksessaan yllä, että aktiivinen tiedottaminen kotiin edistää yhteisöllisyyttä. Pohdin, että voisiko se myös liittyä jo edellä mainittuihin avoimuuteen ja luottamukseen, että tieto kulkee sujuvasti ja säännöllisesti päiväkodin henkilökunnan ja vanhempien välillä. Mäkipeska ja Niemelä (2005, 22-23) toteavatkin, että sosiaalisen pääoman olennainen osa on tiedon välittyminen yhteisön kaikille jäsenille. Kolme vastaajaa toi esiin avoimuuden ja hyvän vuorovaikutuksen edistävän yhteisöllisyyttä.

Tukevat tekijät: avoin vuorovaikutus sekä lasten, vanhempien ja henkilökunnan yhteiset tapahtumat. (n12)

Avoimuus ja hyvä vuorovaikutus. (m4)

Yhteisöllisyydestä puhuttaessa kuvaillaan usein yhteisön henkeä. Hyypän (2005, 19, 25) mukaan yhteisöllisyys on aineeton hyödyke, jota yksilöt eivät välttämättä tiedosta ja kuvaavatkin sitä usein yhteisön luonteena.

Me-henki tuntuu. Omia tapahtumia ja retkiä, jotenkin on yhdessä tekemisen meininkiä. (n13)

Hyvä henki ja yhteen hiileen puhaltaminen. (m5)

Yhteisöllisyyttä estäviä tekijöitä toi esiin kaksi vastaajaa.

Yhteiset tapahtumat ja keskustelut tukevat. Haitallinen kiire, mikä valittavasti vaivaa nykyaikaa. (m2)

Vastaaja yllä totesi, että kiire on hänellä yhteisöllisyyden kokemuksen estävänä tekijänä. Kyseinen vastaaja oli yksi niistä vanhemmista, joka ei osannut sanoa, kokeeko Ylisen päiväkodin yhteisöllisenä paikkana.

...emme ole olleet talossa pidempään on tavallaan ulkopuolinen olo joskus. Toiset ovat tunteneet kauemmin jo. Mutta aika nopeasti porukkaan on päässyt. (n6)

Vastaaja yllä oli toinen vastaaja, joka ei osannut sanoa, kokeeko Ylisen päiväkodin yhteisöllisenä paikkana. Hänen vastauksestaan kävi ilmi, että hänen lapsensa on ollut päiväkodissa alle vuoden. Yhteisöllisyys ei synny heti vaan vaatii aikaa. Jauhainen & Eskola (1994, 46) toteavatkin, että yhteenkuuluvuuden tunne kehittyy sitä mukaa kun tietoisuus ihmisiä yhdistävästä asiasta kasvaa.

Kysyttäessä tarvitaanko päiväkodissa yhteisöllisyyttä, olivat kaikki vastaajat yhtä mieltä siitä, että tarvitaan. Kaksi oli jättänyt vastaamatta kokonaan tähän kysymykseen. Tämä kysymys oli kyselylomakkeen loppupuolella ja kysymykseni olivat hieman päällekkäisiä. Pohdinkin, että onko tämä syynä siihen, että kaksi jätti vastaamatta tähän kysymykseen.

Yhteisöllisyyden hyötyjä päiväkodissa olivat vastaajat pääasiassa ajatelleet lastensa kannalta. Ahon ja Laineen (1997, 53) mukaan yhteenkuuluvuus vaikuttaa lapsen itsetuntoon, lapsi saa kokea olevansa hyväksytty. Lisäksi yhteenkuuluvuus auttaa häntä samaistumaan ryhmään sekä rakentamaan ja ylläpitämään ihmissuhteita (mts. 53). Yhteisöllisyyden hyödyistä lapsille oli monenlaisia vastauksia, ei mitään yhtä yleistä vastausta. Tässä alla muutama esimerkki:

Tarvitaan henkilökunnan ja lasten välille. Lapset oppivat kuuluvansa johonkin ja sitä kautta saavat itseluottamusta kodista irtautumiseen, harrastuksiin ja kouluun. (n3)

Yhteisöllisyyttä tarvitaan luomaan lapsille tervehenkinen kasvuympäristö. (m4)

Tarvitaan. Hyötyä. Lapset oppivat yhdessäolon ja – tekemisen tärkeyden. (n14)

Kyllä, koska lapset leikkivät päivät yhdessä ja, niin olisi kiva, että ilmapiiri on lämmin. (n6)

Eräs vanhempi korosti vastauksessaan yllä päiväkodin ilmapiirin tärkeyttä. Kiesiläinen (1994, 10-12) nostaakin esille ilmapiirin tärkeyden lapselle päiväkodissa. Hänen mukaansa lapset ovat herkkiä aistimaan ilmapiiristä erilaisia tunnelmia, ja sen vuoksi päiväkotiyhteisössä vallitseva tunnelma on tärkeä. Lapsia ei tarvitse suojella negatiivisilta tunteilta, mutta yhteisön pinnan alla kytevät käsittelemättömät ja kielletyt tunteet ovat lapsille haitallisia ja luovat turvattoman ilmapiirin. (mts. 10–12.) Pohdin myös erään vanhemman vastauksesta yllä, että oppivatko lapset tuota yhdessä olemisen sekä yhdessä tekemisen tärkeyttä ilman aikuisten mallia? Ylisen päiväkodin järjestämät yhteiset toiminnot saattavat parhaimmillaan mahdollistaa lapselle tuon mallioppimisen, kun kaikki tekevät yhdessä. Tästä esimerkki erään vanhemman vastauksesta:

Mielestäni on tärkeä saada kokea kuuluvansa sekä lapselle että hänen kauttaan myös itselle tärkeään ”joukkoon”. Varmasti monessa asiassa yhdessä tekemisen taustalla on ajatus: ”tehdään yhdessä lapsien parhaaksi”. Eli lapset ovat pääosassa, vanhemmat ja pk:n henkilökunta mukana tukien ja kannustaen. (n9)

Vanhemman vastauksesta yllä tulee myös esiin hänen kokemuksensa joukkoon kuulumisesta. Salmisen (2005, 173) mukaan yhteisöllisyyteen kuuluu kokemus siitä, että kuuluu johonkin. Yleisesti vanhemmat toivat yhteisöllisyyden hyötyinä esiin muun muassa sen vaikutukset ilmapiiriin sekä luottamukseen. Tässä kohtaa onkin vaikea tietää onko luottamus synnyttänyt yhteisöllisyyden vai yhteisöllisyys luottamusta? Vaikutus on molemmansuuntaista. Myös kokemus joukkoon kuulumisesta nähtiin positiivisena yhteisöllisyyden hyötynä. Eräs vastaaja oli ajatellut yhteisöllisyyden hyötyä selkeästi itsensä kannalta.

Ehdottomasti tarvitaan. Vuorovaikutuksen kautta tunnen välillä saavani lisää voimia vaatimaan lastenkasvatustehtävään, vaikka välillä voimat uhkaavatkin loppua. (n11)

Vastauksessa yllä tulee mielestäni hyvin esille se, kuinka tärkeää vertaistuki ja keskustelu saattavat olla pienten lasten vanhempien jaksamiselle. Kinnusen (2005, 23) mukaan vanhempien tutustuttaminen toisiinsa esimerkiksi vanhempainilloissa, mahdollistaa vanhemmille keskustelut vanhemmuuteen liittyvistä seikoista, ja samalla vanhemmat voivat sopia yhteisistä pelisäännöistä. Yhteinen toiminta kasvattaa me-henkeä ja samalla, kun perheet tutustuvat toisiinsa, saavat lapset myös enemmän aikuisia ympärilleen. Perheiden tutustuminen toisiinsa ja yhteiset sovitut pelisäännöt saattavat vaikuttaa myös kiusaamisen ennaltaehkäisyyn. (mts. 23.)

Yksi vastaaja painotti vapaaehtoisuuden tärkeyttä, mikä luokin yhteisöllisyyden rakentamiselle pohjan.

Tärkeintä on vapaaehtoisuus, ettei yhteisestä tekemisestä tule suorittamista, vaan se pysyy rentona yhdessäolona. Sitä joko pääsee osallistumaan tai ei. (n10)

Monet vastaajista olivat sitä mieltä, ettei yhteisöllisyydestä ole mitään haittaa. Vain kolme vastaajaa mainitsi yhteisöllisyyden mahdollisia haittapuolia.

Haittaa on silloin jos lapsi ei viihdy tai jos henkilökunta ei ole tasapainossa ja tilanteen tasalla. (n3)

Uskon, että se helpottaa lapsen sopeutumista hoitoon. Toisaalta tiiviiseen ryhmään voi olla vaikea tulla, jos on arempi. (n13)

Joillekin voi tulla paineita jos ei jaksaisi osallistua. (n5)

Vaikka yhteisöllisyyden tulisi perustua vapaaehtoisuuteen, saattavat jotkut silti kokea huonoa omaatuntoa, jos he eivät pääse osallistumaan yhteisiin toimintoihin. Pohdin, että kuka tämän mahdollisen paineen aiheuttaa? Tekeekö vanhempi itse itselleen paineen osallistumisesta, vai muut vanhemmat tai päiväkodin henkilökunta? Entä voisiko tämä mahdollinen paine osallistumisesta kuitenkin kertoa yhteisöllisyydestä? Vaikka yhteisöllisyys perustuu vapaaehtoisuuteen, tekeekö yhteisöön kuulumisen tunteen, että pitäisi osallistua? Onko se siis osa yhteisöllisyyttä? Saastamoisen (2009, 48) mukaan velvollisuuden tunne on osa yhteisöön sitoutumista ja samalla se vahvistaa ihmisten yhteenkuuluvuutta.

4 POHDINTA JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Kyselylomakkeilla keräämäni aineisto osoittautui odotettua kattavammaksi ja antoisammaksi ja olinkin todella tyytyväinen saamieni vastauksien määrään. Minulla oli etukäteen suuri pelko, että vastaukset olisivat jääneet vähäisiksi ja suppeiksi, mutta tämä pelko osoittautui aiheettomaksi. Olinkin alun perin ajatellut, että jos kyselylomakevastauksia ei tulisi paljon, tekisin lisäksi muutamalle vanhemmalle teemahaastattelun. Nämä haastattelut jäivät kuitenkin tekemättä, koska koin, että kyselylomakkeilla keräämäni aineisto oli tarpeeksi kattava. Yhteisö ja yhteisöllisyys ovat hyvin kokemuksellisia asioita, joten voi olla, että nuo haastattelut olisivat avanneet minulle vanhempien kokemusta vielä syvällisemmin kuin nykyinen aineistoni.

Tutkimukseni luotettavuutta ajatellen tulee myös huomioida se, että en voi tietää kuinka keskittyneesti vanhemmat ovat kyselylomakkeeseeni vastanneet. Syrjälän, Ahosen, Syrjäläisen ja Saaren (1995, 100) mukaan tutkimusolosuhteet vaikuttavatkin tutkimuksen tuloksiin. Kyselylomakkeeseen saatetaan esimerkiksi vastata hätäisesti ja vastaustilanteessa saattaa olla häiritseviä tekijöitä. Lisäksi tutkimukseni luotettavuuteen vaikuttaa se seikka, että en voi tietää ovatko vanhemmat ymmärtäneet kyselylomakkeeni kysymykset niin kuin olen ne tarkoittanut. Hirsjärvi ym. (2007, 226-227) toteavatkin, että jos vastaaja on ymmärtänyt kysymykset väärin ja tutkija kuitenkin tulkitsee vastauksia oman ajattelumallinsa mukaan, eivät tulokset anna pätevää ja todellista tietoa. Tuomi ja Sarajärvi (2009, 135-136) tuovat teoksessaan esiin, että laadullisen tutkimuksen luotettavuuspohdinnassa tulisi huomioida tutkijan puolueettomuutta. Tutkijan omat taustat ja kokemukset vaikuttavat siihen, miten hän saamaansa tietoa analysoi (mts 136). Olen pyrkinyt lähestymään aineistoa mahdollisimman objektiivisesti.

Tutkimusta tehdessäni on ollut varsin mielenkiintoista huomata, kuinka yhteisöllisyys on ollut useasti esillä mediassa. Aiheeni on siis varsin ajankohtainen. Toki kirjallisuuteen perehtyessäni huomasin, että yhteisöllisyys ja sosiaalinen pääoma ovat olleet tutkijoiden mielenkiinnon kohteina jo pidemmän aikaa ja ne nousevat esille ajoittain, varsinkin silloin, kun yhteiskunnassa tapahtuu jotain traagista. Esimerkiksi, kun Ilkka-lehti uutisoi marraskuussa Alavudella tapahtuneesta ampuma-

väliskohtauksesta, oli samalla sivulla Purolan (2012, 5) kirjoittama artikkeli: Yhteisöllisyydessä on uusi toivo. Lisäksi yhteisöllisyys nousee lehtien palstoille usein myös silloin, kun lehdissä käsitellään koulun ja kodin välistä yhteistyötä. Muun muassa Katajan (2012, 14) kirjoittamassa artikkelissa, joka käsitteli Kodin ja koulun –teemapäivää, tuotiin esille yhteisöllisyyttä ja sen tärkeyttä.

Tutkimustuloksiini palaten voisin yleisesti todeta, että yhteisön ja yhteisöllisyyden kokemukseen viittaavia asioita nousi aineistosta selkeästi esiin. Näitä esiinnoukseita asioita olivat muun muassa luottamus, avoimuus, vuorovaikutus, vapaaehtoisuus ja yhdessä tekeminen. Vanhempien vastauksista näki, että osa vanhemmista oli kiinnittynyt päiväkotiyhteisöön tiiviimmin ja osa taas löyhemmin. Osalla oli aikaa ja motivaatiota osallistua enemmän kuin toisilla. Kuitenkin jäin pohtimaan, että kokiivatko vanhemmat itse kuuluvansa tuohon yhteisöön vai oliko heillä sellainen kokemus, että Ylisen päiväkodissa on yleisesti yhteisöllinen tunnelma? Tässä kohtaa koen, että kyselylomake menetelmänä ei antanut tähän minulle selkeää ja yksiselitteistä vastausta. Pohdin myös, että kuinka paljon se, että vanhemmat tiesivät opinnäytetyöni aiheen, vaikutti heidän vastaustensa suuntaan, tai vaikuttiko tietämys aiheesta siihen, ketkä kyselylomakkeeseen vastasivat?

Vanhemmat olivat kokeneet päiväkodin järjestämät yhteiset toiminnot lapsille, vanhemmille ja päiväkodin henkilökunnalle positiivisina ja yhteisöllisyyttä tukevinä. Yhteenkuuluvuuden tunnetta lisää yhdessä tekeminen ja osallistumisen pitää olla vapaaehtoista. Eniten yhteisön ja yhteisöllisyyden kokemukseen viittaavia seikkoja nousi esiin erityisesti, kun vanhemmat kuvailivat juuri näitä Ylisen päiväkodin järjestämiä yhteisiä toimintoja. Tapahtumissa oli leppoisa tunnelma ja niissä oli mukavaa yhdessäoloa. Ne antoivat vanhemmille mahdollisuuden tutustua toisten lasten vanhempiin sekä päiväkodin henkilökuntaan siinä määrin, missä vanhemmat itse halusivat. Näissä tapahtumissa oli yhdessä tekemisen meininkiä ja yhteisenä päämääränä oli lasten paras. Kuitenkin jäin pohtimaan, että tiedostivatko ja kokivatko kaikki vanhemmat tuon, lasten edun, nimenomaan yhteisenä päämääränä, tai kuinka voimakkaasti he sen tiedostivat ja kokivat? Yhteisen päämäärän tiedostaminen on kuitenkin yhteisöön kuulumisen kokemuksen perusedellytys. Tätä asiaa olisin ehkä haastattelussa saanut vielä syvennettyä paremmin. Tässä olisikin mielenkiintoinen jatkotutkimusaihe.

Vanhempien vastauksista näki selvästi, että he ajattelivat ja tekivät asioita lastensa näkökulmasta ja lastensa parhaaksi. Muun muassa osallistuminen noihin päiväkodin järjestämiin yhteisiin toimintoihin ajateltiin olevan lapselle tärkeää. Osallistumalla vanhemmat halusivat osoittaa lapselleen, että lapsen asiat kiinnostavat vanhempia. Osallistumiseen vaikutti myös se, että lapset ja päiväkodin henkilökunta olivat, vanhempien silmissä, nähneet vaivaa tapahtumien eteen. Osallistumisen esteenä olivat työt, muut menot ja kiire.

Lasten vanhemmat halusivat erityisesti tutustua oman lapsensa ystävien vanhempiin. Vanhempien tutustuminen toisiinsa antoi mahdollisuuden sopia lapsille leikkihetkiä ystävien seurassa myös päiväkodin ulkopuolella iltaisin ja viikonloppuisin. Tutustumisella päiväkodin henkilökuntaan sekä muiden lasten vanhempiin, näytti olevan merkitystä luottamukseen. Vanhemmat halusivat luottaa siihen, että lapsella on kaikki hyvin päiväkodissa ja myös silloin, kun lapsi kyläilee hoitokavereidensa kotona. Siinä, kuinka hyvin vanhemmat kokivat tuntevansa päiväkodin henkilökuntaa ja muiden lasten vanhempia, oli selkeitä eroja. Kuitenkin nekin vanhemmat, jotka halusivat olla vain ”naama tuttu” -tasolla muiden vanhempien kanssa, toivat vastauksissaan esiin yhteisön kokemukseen viittaavia asioita. Pohdinkin, että voiko vanhempi kokea kuuluvansa yhteisöön, vaikka ei tuntisikaan kaikkia yhteisön jäseniä syvämmällä tavalla? Riittääkö se, että yhteisössä kaikilla on samat intressit ja päämäärät, eli lapsi ja lapsen paras?

Yleisesti vanhemmat näkivät yhteisöllisyyden positiivisena asiana, joka on päiväkodissa erityisesti lapsille hyväksi. Ehkä vanhemmat haluavatkin päiväkotiin yhteisöllisyyttä nimenomaan lapselleen. Tällöin vanhempi voi olla itse tukemassa lasta ja hänen yhteisöään hieman sivummalta. Johtopäätöksenä tämän tutkimuksen pohjalta voin todeta, että vaikka päiväkodin henkilökunta ja lapset muodostavat tiiviin yhteisön keskenään, on myös vanhemmilla osansa tuossa yhteisössä, vaikkakin ovat kiinnittyneet siihen hieman löyhemmin. Päiväkodin henkilökunnan ja lasten muodostama yhteisö toimii varmasti hyvin ilman vanhempien aktiivista osallistumista, mutta vanhempien aktiivisella toiminnalla pystytään rikastuttamaan päiväkodin yhteisöllisyyttä.

LÄHTEET

- Aho, S. & Laine, K. 1997. Minä ja muut. Helsinki: Otava.
- Bartle, P. 2011. What is community? A Sociological Perspective. [www-dokumentti]. Vancouver Community Network. [Viitattu: 15.11.2012]. Saatavana: <http://cec.vcn.bc.ca/cmp/whatcom.htm>
- Bauman, Z. 2001. Community. Seeking safety in an insecure world. Malden: Blackwell Publishers Inc.
- Dickie, J. 2010. Cosa Nostra: Sisilian mafian historia. Suomentaja Ruth Jakobson. 3p. Juva: Gummerus.
- Eskola, J. & Vastamäki, J. 2001. Teemahaastattelu: opit ja opetukset. Teoksessa Aaltola, J., & Valli, R. (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. 2p. Jyväskylä: PS-kustannus. 24-42.
- Eskola, J & Suoranta, J. 2003. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. 6p. Jyväskylä: Vastapaino.
- Haapamäki, J. 2000. Näkökulmia päivähoiton yhteisöllisyyteen. Teoksessa Haapamäki, J., Kaipio, K., Keskinen, S., Uusitalo, I. & Kuoksa, M. Yhteisö kasvat-
taa. Päivähoito oppimis- ja kasvatusyhteisönä. Helsinki: Tammi.
- Harisalo, R. & Miettinen, E. 2004. Hyvinvointivaltio. Houkutteleva lupaus vai karvas pettymys. Vammala: Tampere University Press.
- Hiilamo, H. & Hiilamo, K. 2007. Apua? Lähimmäisyyden perusteet. Helsinki: Kirjapaja.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2007. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.
- Hyyppä, M. 2002. Elinvoimaa yhteisöstä: Sosiaalinen pääoma ja terveys. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Hyyppä, M. 2005. Me-hengen mahti. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Ilmaisupainotteinen taideprojekti – esite. [WWW-dokumentti]. Seinäjoki: Seinäjoen kaupunki. [Viitattu 17.8.2012]. Saatavana: http://www.seinajoki.fi/paivahoito/ylinen/.yლისen_paivakoti.html/42909.pdf
- Ilmonen, K. & Jokinen, K. 2002. Luottamus modernissa maailmassa. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.

- Jauhiainen, R. & Eskola, M. 1994. Ryhmäilmiö. Juva: WSOY.
- Junttila, H. 2004. Johdanto. Teoksessa: Keskinen, S. & Virjonen, H. (toim.) Vanhemmuuden ja lapsen kasvun tukeminen päivähoitossa.
- Kaipio, K. 2000. Mitä yhteisöllisyys on? Teoksessa Haapamäki, J., Kaipio, K., Keskinen, S., Uusitalo, I. & Kuoksa, M. Yhteisö kasvattaa. Päivähoito oppimis- ja kasvatusyhteisönä. Helsinki: Tammi.
- Kataja, J. 2012. Aamukahvilta yhteistä hyvää. Ilkka-lehti 11.9.2012, 14.
- Kiesiläinen, L. 1994. Kasvatusyhteisöjen kulttuurivallankumous. Helsinki: Kriittinen korkeakoulu.
- Kinnunen, S. 2005. Lapsen kehitykselliset haasteet ja yhteisöllisyys. Teoksessa: Salminen, P. (toim.) Yhdessä kasvattamaan. Jyväskylä: PS-Kustannus.
- Kopakkala, A. 2011. Porukka, jengi, tiimi. Ryhmädynamiikka ja siihen vaikuttaminen. 3p. Helsinki: Edita.
- Lehtonen, H. 1990. Yhteisö. Jyväskylä: Vastapaino.
- Maister, H., Green, C. & Galford, R. 2012. Luottamuksen arvoinen. Helsinki: Talentum.
- Mc Millan, D. & George, D. 1986. Sense of Community: A Definition and Theory. Journal of Community Psychology. 14(1). Saatavana: <http://communities.autodesk.com/india/sites/default/files/secure/docs/McMillanChavis---psychological-Sense-of-community.pdf>
- Metsämuuronen, J. 2008. Laadullisen tutkimuksen perusteet. Metodologia-sarja 4. 3p. Jyväskylä: Gummerus.
- Mokka, R. & Neuvonen, A. 2006. Yksilön ääni. Hyvinvointivaltio yhteisöjen ajalla. Sitran raportteja 69. Helsinki: Edita. [Viitattu: 28.10.2012]. Saatavana: <http://www.sitra.fi/julkaisut/raportti69.pdf>
- Murto, K. & Kaipio, K. 1988. Toimiva yhteisö. Jyväskylä: Jyväskylän koulutuskeskus Oy.
- Mäkelä, P. & Ruokonen, F. 2005. Luottamus sosiaalisen pääoman teorioiden ydinkäsitteenä. Teoksessa Jokivuori, P. (toim.). Sosiaalisen pääoman kentät. Jyväskylä: Minerva Kustannus Oy.
- Mäkipeska, M. & Niemelä, T. 2005. Haasteena luottamus. Työyhteisön sosiaalinen pääoma ja syvärakenne. Helsinki: Edita.

- Pennington, D. C. 2005. Pienryhmän sosiaalipsykologia. Helsinki: Gaudeamus.
- Pessi, A. & Seppänen, M. 2011. Yhteisöllisyys. Teoksessa Saari, J. (toim.). Hyvinvointi. Suomalaisen yhteiskunnan perusta. Helsinki: Gaudeamus.
- Purola, H. 2012. Yhteisöllisyydessä on uusi toivo. Ilkka-lehti 18.11.2012, 5.
- Rajavaara, M. 2011. Näyttöperusteista sosiaalipolitiikkaa – kansalaiset vaikuttavuushallinnan objekteina ja subjekteina. Teoksessa Palola, E., & Karjalainen, V. (toim.). Sosiaalipolitiikka. Hukassa vai uuden jäljillä?. Helsinki: Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos.
- Saari, J. & Pessi, A. 2011. Auttaminen ja kilpailukyky yhteiskunnassa. Teoksessa Pessi, A & Saari, J. (toim.) Hyvien ihmisten maa. Auttaminen ja kilpailukyky - yhteiskunnassa. Tampere: Diak.
- Saastamoinen, M. 2009. Aikalaiskeskustelua yhteisöllisyydestä. Teoksessa Finlander, K. & Vanhalakka-Ruoho, M. (toim.). Yhteisöllisyys liikkeessä. Jyväskylä: Kansanvalistusseura ja Aikuiskasvatuksen Tutkimusseura.
- Salminen, P. 2005. Hankkeen hedelmät yhteiseen koriin. Teoksessa Salminen, P. (toim.). Yhdessä kasvattamaan. Keuruu: PS-kustannus.
- Syrjälä, L., Ahonen, S., Syrjäläinen, E. & Saari, S. 1995. Laadullisen tutkimuksen työpajoja. Helsinki: Kirjayhtymä Oy.
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.

LIITTEET

LIITE 1: Kyselylomake

Hei vanhemmat!

Olen kolmannen vuoden sosionomiopiskelija. Teen opinnäytetyöni Ylisen päiväkotiin. Aion tutkia Ylisen *päiväkotia yhteisönä* teidän vanhempien näkökulmasta.

Kyselylomakkeessa on kysymyksiä, joihin toivon teidän vastaavan muutamalla virkkeellä. Myös pidemmät vastaukset ovat hyvin tervetulleita ja tarpeen vaatiessa tekstiä voi jatkaa sivujen kääntöpuolelle. Vastaaminen on vapaaehtoista, mutta toivon mahdollisimman suurta vastausjoukkoa. Lomake täytetään nimettömästi, jolloin kenenkään henkilöllisyys ei paljastu. Vastaukset tulevat ainoastaan minun haltuuni ja tulen hävittämään ne analysoinnin jälkeen.

Tämä kyselylomake tulee palauttaa Ylisen päiväkotiin pe 25.5.2012 mennessä. Päiväkodin kumpaankin eteiseen tulee palautuslaatikko, johon voit palauttaa lomakkeen suljetussa kirjekuoressa.

Tämän kyselylomakkeen vastausten pohjalta aion lisäksi haastatella muutamaa vanhempaa lokakuuhun 2012 mennessä, saadakseni lisää syvyyttä tutkimusaineistooni. Haastateltavat tulen valitsemaan arpomalla ja niihin osallistuminen on vapaaehtoista. Toki, jos joukosta ne löytyy halukkaita osallistumaan haastatteluun, niin minulle voi ilmoittautua sähköpostitse.

Opinnäytetyöni tulee olemaan valmis joulukuussa 2012, jonka jälkeen sitä voi halutessaan lainata Ylisen päiväkodista. Mikäli sinulla on jotain kysyttävää tai kommentoitavaa tutkimuksestani, niin vastaan mielelläni kysymyksiisi.

Ystävällisin terveisin

Leena Kaivo-oja

Leena.Kaivo-Oja@seamk.fi

TAUSTATIEDOT

1. Sukupuolinainen mies **2. Ikä**alle 25 vuotta 25-35 vuotta 36-45 vuotta yli 45 vuotta **3. Koulutustausta**peruskoulu ammattikoulu tai vastaava lukio korkeakoulu- tai yliopistokoulutus jokin muu, _____ **4. Kauanko olet käyttänyt Ylisen päiväkodin päivähoitopalvelua? _____**

Tutkimuksessani päiväkodin yhteisöllä tarkoitan lapsia, heidän vanhempiaan sekä päiväkodin henkilökuntaa. Yhteisöstä ja yhteisöllisyydestä on olemassa monenlaisia määritelmiä. Seuraavaksi tuon esiin näiden käsitteiden oleelliset piirteet, siten kuinka ne itse tässä tutkimuksessa näen.

Yhteisö

- yhteisön jäsenillä on jotain yhteistä
- jäsenyys pohjautuu vapaaehtoisuuteen
- jäsenet tiedostavat heitä yhdistävän asian

Yhteisöllisyys

- ihmisten välistä vuorovaikutusta sekä yhdessäoloa
- kuulluksi ja ymmärretyksi tuleminen
- yhteenkuuluvuuden tunne
- yhdessä tekemistä
- vapaaehtoista

5. Millaisena koet Ylisen päiväkodin järjestämät yhteiset toiminnot lapsille, vanhemmille sekä päiväkodin henkilökunnalle?

---

6. Osallistutko näihin päiväkodin järjestämiin yhteisiin toimintoihin, jotka on suunnattu lapsille, vanhemmille sekä päiväkodin henkilökunnalle?

- kyllä osallistun
- en osallistu
- välillä osallistun ja välillä en

7. Miksi osallistut tai et osallistu näihin päiväkodin järjestämiin yhteisiin toimintoihin?

---

8. Pidätkö tärkeänä asiana tutustua päiväkodin muiden lasten vanhempiin?kyllä pidän tärkeänä en pidä tärkeänä en osaa sanoa **9. Miksi pidät tai et pidä tärkeänä tutustua muiden lasten vanhempiin?**

---

10. Mitä päiväkotiki merkitsee sinulle lapsen vanhempana?

---

11. Miten kuvailisit suhdettasi päiväkodin henkilökuntaan? Entä mikä merkitys sillä on sinulle vanhempana?

---

12. Miten kuvailisit suhdettasi päiväkodin muiden lasten vanhempiin? Entä mikä merkitys sillä on sinulle vanhempana?

---

13. Koetko Ylisen päiväkodin yhteisöllisenä paikkana?

kyllä koen

en koe

en osaa sanoa

14. Mitkä tekijät tukevat tai estävät yhteisöllisyyden kokemustasi?

---

15. Tarvitaanko mielestäsi päiväkodissa yhteisöllisyyttä? Mitä haittaa tai hyötyä siitä voi olla?

---

16. Haluaisitko, että Ylisen päiväkodissa olisi enemmän yhteistä toimintaa lapsille, vanhemmille sekä päiväkodin henkilökunnalle?

haluaisin lisää yhteistä toimintaa

yhteistä toimintaa on sopivasti

yhteistä toimintaa saisi olla vähemmän

17. Millaista yhteistä toimintaa lapsille, vanhemmille sekä päiväkodin henkilökunnalle toivoisit Ylisen päiväkotiin?
